

**О. С. Ковальчук,**

Луцький національний технічний університет, м. Луцьк

## ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ У ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

*У статті пропонується огляд інноваційних методів викладання англійської мови за професійним спрямуванням, які дозволяють спростити організацію навчального процесу. Зважаючи на специфіку роботи технічного навчального закладу та потреби самих студентів автор пропонує три основні групи методів вирішення фахових завдань засобами іноземної мови: проблемне навчання (PBL), автономна освіта (AL) і навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ICT).*

**Ключові слова:** англійська мова професійного спрямування, інноваційні методи, технічний ВНЗ, проблемне навчання, автономна освіта, інформаційно-комунікаційні технології.

### **INNOVATIVE METHODS OF TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES IN TECHNICAL UNIVERSITY**

*The article offers an overview of innovative methods of teaching English for professional purposes that are oriented to simplify the learning process. Regarding the specifics of each technical university or its departments, students' needs and customers' requirements the author offers three main methods of training foreign language for specific purposes: problem learning (PBL), an autonomous learning (AL) and learning through information and communication technologies (ICT). Problem learning is based on solving or overcoming the difficulties which result the acquisition of new knowledge or appending intellectual efforts. Autonomous learning or the autonomy of the individual in the context of education involves reducing dependence of an individual from passive forms of acquisition of knowledge and non-permanent or short-term impact of the teacher, manifested in the ability of students to make independent decisions and respond the curriculum requirements. Model of ICT learning concerns cooperation between a teacher and a student by means of digital products and devices (multimedia, computer training programs, hypertexts, etc.) or create your own. The use of ICT in education is primarily due to a variety of software, Internet and multimedia technologies*

*Learning through online resources is widespread and promising method of acquisition of knowledge worldwide. Here are examples of the possibilities of using information and communication technologies. Online Teaching English can be divided into two groups of training means: 1) means of synchronous communication (synchronous communication tools) and 2) asynchronous communication tools (asynchronous communication tools).*

**Keywords:** English professional orientation, innovative methods, technical institutions, problem teaching, independent education, information and communication technology.

### **ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО НАПРАВЛЕНИЯ В ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗОВ**

*В статье предлагается обзор инновационных методов преподавания английского языка профессионального направления, которые позволяют упростить организацию учебного процесса. Учитывая специфику работы технического учебного заведения и потребности самих студентов автор предлагает три основные группы методов решения профессиональных задач средствами иностранного языка: проблемное обучение (PBL), автономная образование (AL) и обучение с помощью информационно-коммуникационных технологий (ICT).*

**Ключевые слова:** английский язык профессионального направления, инновационные методы, технический ВУЗ, проблемное обучение, автономное образование, информационно-коммуникационные технологии.

У сучасному технічному ВНЗ вивчення англійської мови займає важливе місце і є важливим компонентом у професійній підготовці фахівців різних галузей економіки. Впровадження інноваційних методів викладання англійської мови стає актуальним і має велике практичне значення особливо в умовах конкурентоспроможного виходу України на міжнародну освітню арену. Посилення вимог до кваліфікаційних компетентностей працівника, зокрема, володіння іноземною(-ми) мовами, ускладнює завдання для викладачів ВНЗ у забезпеченні високого рівня освіченості студентів, застосовуючи для цієї мети тільки традиційні методи навчання. Залучення нових ефективних методів навчання іноземної мови для підготовки студентів, зокрема, технічних спеціальностей, стало не лише бажаним, а й необхідним.

Провідними інструментом результативного та ефективного обміну інформацією між фахівцями різних спеціальностей є професійно-орієнтована іноземна мова або іноземна мова для спеціальних цілей (ESP – English for Specific Purpose). На сьогодні вітчизняні науковці-практики (Т. Гончаренко, М. Діденко, О. Кузнєцова, В. Мірочник, Я. Окопна, О. Рудь, М. Стрижньова, М. Трачук, І. Тригуб, Г. Чередніченко, І. Фролова, А. Циркаль) вже робили спроби знайти ефективні методи викладання іноземних мов. Так, В. Мірочник, Я. Окопна, О. Рудь, М. Стрижньова, М. Трачук, пропонують впровадження інтерактивних методів навчання під час вивчення іноземних мов; Т. Гончаренко, М. Діденко, О. Кузнєцова, І. Стецько, І. Тригуб шукають шляхи мотивації студентів до вивчення іноземних мов. Але серед них, на жаль, лише незначна частина вітчизняних авторів займається питанням пошуку чи розробки спеціальних методів викладання ESP із застосуванням інноваційних методів навчання.

Зважаючи на те, що рік 2016 проголошено в Україні роком англійської мови, варто звернути увагу і на той факт, що посадовці різних рівнів заявляють про нагальну потребу у випускниках ВНЗ з впевненим рівнем володіння хоча б однією іноземною мовою. Однак рівень володіння англійською мовою у студентів технічних університетів дуже різна і часто залишає бажати кращого. Тому **метою** нашого наукового доробку є огляд інноваційних методів викладання англійської мови за професійним спрямуванням, які дозволяють спростити організацію навчального процесу.

Для розгляду питання методологічного обґрунтування організації навчального процесу з англійської мови у технічному ВНЗ звернемося, насамперед, до проблем, які його характеризують:

- 1) відсутність розробленої наукової методології функціонування освітнього простору немовного вузу, відповідної сучасної загальнонаукової картині світу;
- 2) недостатній загальний рівень мотивації до навчання у студентів, що проводяться опитування і діагностика показують, що високомотивованими є лише окремі студенти;
- 3) інертність викладачів вищої школи немовного профілю у впровадженні нових інформаційних технологій у навчання, незважаючи на високий професійний рівень, звичка працювати традиційними методами;
- 6) недостатня розробленість психолого-педагогічних основ організації навчального процесу в немовних ВНЗ, фундаментальні дослідження з педагогіки вищої технічної школи тільки починають з'являтися;

7) недостатній рівень інформаційно-технологічного забезпечення навчального процесу.

Першочергове завдання, яке ставить собі викладач перед проведенням занять з англійської мови, є розробка навчальної програми, в якій би були враховані вимоги до рівня володіння іноземною мовою сучасних випускників шкіл. В її основі лежать провідні положення, зафіксовані у Законі про вищу освіту (2014), зокрема:

- Згідно європейських вимог до випускника ВНЗ володіння іноземною мовою є невід'ємною частиною професійної підготовки всіх фахівців вишу;
- З метою підвищення міжнародної академічної мобільності вищих навчальних закладів України ВНЗ має право частину дисциплін викладати англійською чи іншими іноземними мовами.
- Вивчення іноземної мови будується на міждисциплінарно-інтегрованій основі.
- Навчання іноземній мові спрямоване на комплексний розвиток комунікативної, когнітивної, інформаційної, соціокультурної, професійної та загальнокультурної компетенцій студентів [1].

Але, навіть маючи єдину навчальну програму, необхідно завжди враховувати специфіку роботи кожного навчального закладу або його кафедр, потреби замовників і самих студентів, тому існує велика кількість методів і підходів, що використовуються для вивчення іноземних мов залежно від мети і завдань навчального курсу та наявних ресурсів. Виходячи з філософії ESP, що ґрунтується на проблемі вирішення фахових завдань засобами іноземної мови, (тобто інтеграція знань з фахових дисциплін і загального курсу іноземної мови), їх можна розділити на три основні групи наступним чином: проблемне навчання (PBL), автономна освіта (AL) і навчання за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій (ICT). Варто зазначити, що всі вони є особистісно орієнтованими методами навчання. Розглянемо далі кожну групу методів навчання ESP окремо.

До питання **проблемного навчання** зверталися у своїх дослідженнях такі психологи і дидакти, як В. Крутецький, Т. Кудрявцев, А. Леонтьєв, О. Матюшко, Ю. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Краєвський, І. Лернер, М. Махмутов, М. Скаткін та ін. Більшість авторів вважають, що проблемне навчання – це тип навчання (І. Лернер, М. Махмутов, М. Скаткін), є вчені, які вважають, що проблемне навчання – це метод навчання (М. Гаруг'юв), система навчання (Т. Кудрявцев), або підхід до навчання (Т. Львіна). У психолого-педагогічній літературі у близькому значенні використовуються поняття «традиційне навчання», «пояснювально-ілюстративне навчання» (Т. Кудрявцев, М. Махмутов), «інформаційне навчання», «інформаційно-повідомляє навчання» (В. Крутецький, М. Скаткін, Н. Тализіна), «інформаційно-репродуктивне навчання» (І. Лернер). Такого роду різноманітність термінів зумовлена тим, що кожен автор виділяє будь-який з аспектів традиційного навчання в принципі його організації, протиставляючи його проблемному навчанню.

Методика **проблемного навчання** у ВНЗ визначається науковцями у двох різновидах, залежно від того, яка мета виділяється викладачем як основна. По-перше, метою може бути засвоєння студентами знань, умінь і навичок – тоді викладач керує і спрямовує процес створення проблемних ситуацій, і за рахунок збільшення самостійності отримуваних знань вони більше засвоюються студентами, ніж при пояснювально-ілюстративних і репродуктивних методах, а навчальний процес активізується за рахунок зростання інтересу з боку слухачів. Таким чином, проблемне навчання сприяє удосконаленню методики викладання і структурування навчального матеріалу.

Проблемне навчання ґрунтується на вирішенні проблемних ситуацій чи завдань шляхом подолання пізнавальних труднощів, у результаті чого студенти мають здобути нові знання або докласти інтелектуальних зусиль. Проблемні завдання принципово відрізняються від тренувальних. Мета останніх – не пошук нового способу розв'язання, а закріплення відомого студентам методу. Тому проблемним можна назвати навчання розв'язання нестандартних завдань, у ході якого студенти засвоюють нові знання, здобувають нові уміння та навички.

У процесі розв'язання проблемних ситуацій викладач повинен слідкувати за дотриманням певних умов:

1. Викладач дає студентам практичне чи теоретичне завдання, під час виконання якого вони мають здобути нові знання чи способи дій за темою. Ці завдання базуються:

- на знаннях, що вже мають студенти;
- на знаннях, що необхідно засвоїти, мають містити невідому загальну закономірність чи спосіб дії, без з'ясування якої (якого) завдання виконати неможливо;
- виконання завдання має викликати в студентів потребу в здобутті невідомих знань, тобто у них повинен з'явитися інтерес як мотив їхніх дій.

2. Проблемне завдання, що ставиться перед студентами, має відповідати їх інтелектуальним можливостям: бути досить складним, але водночас можливим до розв'язання завдяки тим навичкам мислення, які сформовано у студентів, володінню ними узагальненим способом дій та достатнім рівнем знань.

3. Пропонуючи проблемне завдання, викладач повинен урахувати реальний рівень знань студентів.

4. В якості проблемних завдань можуть служити: а) навчальні завдання; б) питання; в) практичні завдання тощо.

Однак не можна змішувати проблемне завдання і проблемну ситуацію. Проблемне завдання саме по собі не є проблемною ситуацією, воно може викликати проблемну ситуацію лише за певних умов. Одна і та ж проблемна ситуація може бути викликана різними типами завдань.

У ході вивчення англійської мови студентами технічних ВНЗ створення проблемних ситуацій з усного монологічного висловлювання може бути таким:

- Залучення у процесі мовного спілкування прикладів з життєвих ситуацій, досвіду практичної діяльності;
- Розгортання різних ситуацій в мові для створення необхідних смислових опор і розстановка акцентів, орієнтація на сприйняття слухачів;

Ознайомлення слухачів з фактами, які потребують пояснення, припущення, формулювання гіпотез. Звернення до особистості слухача, використання її пізнавальних, соціальних, професійних, особистісних мотивів;

Використання емпатії, ідентифікації з почуттями та думками слухачів;

Побудова заняття у формі питання-відповідь;

Впорядкування фактів, подій, явищ на основі їх співвіднесення і систематизації.

Для прикладу наведемо типові проблемні завдання і ситуації, які використовуються на заняттях з англійської мови професійного спрямування у Луцькому національному технічному університеті.

1. Before reading the text «Building a Structure» answer the following questions: What examples of structure can be found in the area you live?

What are the most popular materials for building a house?

2. Before reading the text, review the statements and decide whether they are true or false.
3. Make up ten sentences using your active vocabulary.
4. Measurement of engineering properties are made in the laboratory. Define the stages of sampling of soils and rocks is conducted.  
Stage 1. ....; Stage 2. ....; Stage 3. ....; Stage 4. ....;  
Skim the text and check if you were right
5. Work with a partner. Here are stages of geotechnical investigation. Arrange them in a (logical) proper order.
6. Listen to a part of a lecture about in situ test methods. What do the acronyms stand for? A) SPT; CPT; VST; DMT; PMT.
7. Unscramble the words and match them to the pictures.
8. Describe advantages and disadvantages of the transport vehicles that you have read in the text. What were the historical factors that influenced their improvement or decline? Use the following phrases: The awful thing is (was); I'm pretty sure that, as a rule..

Не менш поширеною методикою навчання англійської мови є **автономна освіта** або **автономне навчання**.

Розробка концепції автономного навчання для вивчення і мов відбувалась у зв'язку з навчанням іноземної мови дорослих, вивчення іноземної мови для спеціальних цілей (Language for specific purposes – LSP). Пізніше ця проблема була перенесена на більш широку аудиторію, в тому числі і на вуз, та стала предметом досліджень у контексті безперервного навчання у програмах Ради Європи. У теперішній час розвиток автономії студента під час вивчення іноземної мови є найважливішою освітньою метою сучасних програм з іноземних мов [4]. При цьому рівень автономії, самостійності у процесі вивчення іноземної мови розглядається як обов'язковий критерій рівня володіння мовою, яка вивчається.

Варто зауважити і той факт, що у навчальних програмах, рекомендованих для вивчення англійської мови за професійним спрямуванням, на самостійну роботу студентів відводиться рівна кількість годин з годинами для аудиторної роботи. Так, студенти напряму підготовки «Будівництво» денної форми навчання у Луцькому національному технічному університеті мають 30 годин аудиторних занять на семестр та 30 годин відведено на самостійну роботу.

Переважає більшість вчених (L. Dickenson, H. Holec, D. Little та ін.) пов'язують автономію особистості по оволодінню мовою із внутрішньою незалежністю студента від зовнішніх умов навчання та наголошують його право на формування іншомовної компетенції. Хочемо заперечити положення повної автономії студента, оскільки така його незалежність ставить під сумнів роль викладача у навчальному процесі та якість безконтрольно набутих знань студента, внаслідок самостійного навчання у контексті самоосвіти.

Отже, що *автономне навчання* або *автономія особистості* у контексті освіти передбачає зменшення залежності індивіда від пасивних форм пізнання світу та виявлення внутрішньої незалежності особистості від непостійного або короткотривалого впливу з боку викладача, що виявляється у здатності студента приймати самостійні рішення та діяти у відповідності до вимог навчальної програми. Викладач у процесі автономного навчання виступає у ролі спостерігача навчальних успіхів та досягнень студентів і тому до його обов'язків належать функції організації навчального процесу та контролю за якістю його виконання. У свою чергу функції студентів у процесі автономного оволодіння мовою зводяться до інструкційних технологій навчання: самоінструкція (self-instruction), самоспрямування (self-direction), програмоване навчання (programmed learning). Перелічені напрямки автономного навчання базуються на провідних позиціях особистісно-орієнтованого навчання [2, с. 39].

Окрім, індивідуальних форм вивчення англійської мови, автономія з позиції особистісно-орієнтованого навчання розкривається і у групових формах роботи, які передбачають обговорення і прийняття рішень відносно процесу навчання у групі (навчання у співробітництві, тандем-метод, метод проектів, аналіз конкретних ситуацій тощо). Необхідно відзначити, що робота в групах має чимало переваг: така робота навчає працювати в колективі, виражати й відстоювати власну позицію, ставлення до певного явища, конструктивно критикувати, розвиває творчість та колективність. автономне навчання проявляється оволодінні мовою студентом завдяки де у центрі уваги знаходиться окремий студент зі своїми власними потребами [2 с. 39].

Формами, що є найбільш поширеними на заняттях з англійської мови, є виконання певного завдання за підготовленим вчителем матеріалом (граматичним, лексичним, країнознавчим тощо), моделювання оригінальних комунікативних ситуацій (діалогічне мовлення), підготовка проектів. Зазначимо, що необхідно передумовою успішної роботи в групах є врахування певних важливих моментів: 1) самостійна робота студентів у групах має бути спланована й підготовлена викладачем; 2) на етапі власне самостійної роботи студентів втручання викладача має бути мінімальним; 3) не менш важливим, ніж підготовка, є заключний етап роботи у групах – підведення підсумків, аналіз, коментування та оцінювання результатів і власне роботи у групі.

Одним із порівняно нових методів групового автономного навчання виступає тандем-метод вивчення англійської мови (tandem language learning). Користувачі моделі мають значну свободу у вирішенні теми спілкування, у виборі завдань та вправ або виду зворотного зв'язку та способу корекції помилок [6]. Тандем-заняття можна проводити, використовуючи e-mail, chat, skype, тобто у будь-який зручний спосіб.

Іншим, досить поширеним видом роботи при автономному навчанні виступає метод проектів. Проекти з англійської мови, які доцільно застосовувати під час навчання у немовних вищах, розподіляються на: 1) мовні (лінгвістичні) проекти, які включають: а) навчальні; б) лінгвістичні; в) творчі; 2) культурологічні проекти, які припускають розвиток мовних і мовленнєвих умінь і навичок на більш просунутому рівні володіння мовою за допомогою організації міжкультурного спілкування з метою ознайомлення з культурою, історією, політикою, мистецтвом, літературою, традиціями і побутом народів і т. ін.; 3) ігрові проекти, які можуть підрозділятися на: 1) уявні подорожі, які можуть переслідувати різноманітні цілі (навчання мовним структурам, кліше, специфічним термінам, діалоговим висловам, описам, міркуванням, умінням і навичкам з інших галузей знань); 2) імітаційно-ділові, що моделюють професійні, комунікативні ситуації, які максимально наближають ігрову ситуацію до реальної; 3) драматизовані, націлені на вивчення літературних творів в ігрових ситуаціях, де в ролі персонажів або авторів цих творів виступають студенти; 4) імітаційно-соціальні, де студенти виконують різні соціальні ролі (політичних лідерів, економістів, журналістів тощо).

Вивчення англійської мови за допомогою **інформаційно-комунікаційних технологій** (ICT) у вищих навчальних закладах освіти (особливо технічного спрямування) є однією з сучасних форм до досягнення якісно нового рівня знань. Світова практика розвитку і використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті демонструє тенденцію до зміни традиційних форм організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства.

Впровадження засобів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) при викладанні іноземних мов у немовних ВНЗ має більшу актуальність, оскільки дисципліна «Іноземна мова професійного спрямування» викладається, як правило на 1 і 2 курсах, і викладачі стикаються із серйозною проблемою, яка полягає у недостатньому розумінні студентами змісту навчання, до того ж сам викладач іноземної мови не обов'язково має технічну освіту і неспроможний допомогти студентові полегшити змістове навантаження. Тому використання комп'ютерів у процесі мовної освіти дозволяє суттєво змінити модель навчання.

Так, модель навчання мові без використання засобів ІКТ передбачає, що в центрі навчання знаходиться викладач, студенти ж відіграють пасивну роль, сутністю навчання є передача знань і фактів, в основі початкової діяльності – приховані змагання між студентами. Натомість модель навчання з використанням засобів ІКТ передбачає, що в центрі навчання – студенти, які досить активно залучаються до навчального процесу, сутність навчання – навчити самостійно здобувати необхідні знання, розвивати свої уміння та навички, в основі навчальної діяльності – співпраця викладача та студента.

Під час мовної підготовки можна використовувати готові засоби ІКТ (мультимедійні засоби, комп'ютерні навчальні програми, кібертексти, гіпертексти тощо) або створювати власні. Відзначаємо перевагу останнього, оскільки в цьому випадку викладач має можливість адаптувати зміст того чи іншого засобу ІКТ до рівня знань і вмінь конкретної групи студентів, наповнити його матеріалом, що був би цікавим даній групі та відповідав би навчальному плану та технічним можливостям того чи іншого навчального закладу. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні відбувається, насамперед, через різноманітне програмне забезпечення, глобальну мережу (Інтернет) та мультимедійні технології.

Актуальність різноманітного програмного забезпечення у процесі вивчення іноземних мов не викликає сумніву. Комп'ютери і планшети (iPad) активно використовуються не лише у дистанційній але й в аудиторній роботі. Використання комп'ютера як інтерактивного навчального пристрою на занятті відоме як метод адаптивного навчання. Це такий освітній метод, при якому викладач використовує комп'ютер для подачі навчального матеріалу пристосовуючи до потреби студента, найчастіше це відбувається у формі відповідей на запитання і завдання. Сенс такого навчання полягає в тому, щоб за допомогою комп'ютера об'єднати інтерактивні можливості студента і наставництво викладача, з яким може спілкуватися студент.

iPad активно використовується не тільки у дистанційній але й в аудиторній роботі при вивченні мов [5]. Існуючі спеціальні додатки iWork для iPad: Pages, Keynote, Numbers, iMovie, GarageBand дозволяють створювати професійні документи, таблиці презентації, записувати аудіо.

Навчання за допомогою Інтернет ресурсів є дуже поширеним та перспективним методом навчання в усьому світі. Наведено приклади можливостей використання інформаційно-комунікаційних Інтернет технологій при викладанні англійської мови у немовних ВНЗ, розподіливши їх на дві групи засобів навчання і виховання, відповідно до запропонованих Г. Черній: 1) засоби синхронної комунікації (synchronous communication tools) і 2) засоби асинхронної комунікації (asynchronous communication tools) [3].

До першої групи Інтернет засобів, що дозволяють спілкуватися в режимі реального часу (чат, відеочат і аудіочат). Прикладами засобів, що надають можливість синхронного спілкування за допомогою чату і голосового зв'язку є

Віртуальні класи – це навчальне середовище онлайн, де з'єднання відбувається завдяки використанню Skype і Yahoo Messenger, ICQ: <http://messenger.yahoo.com/http://skype.com>. Користувачі Yahoo messenger with voice і Skype мають можливість встановити миттєвий голосовий зв'язок з абонентом, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі за наявності у нього даних програм (або подзвонити на звичайний стаціонарний телефон), або спілкуватися за допомогою письмового чату. Існує також можливість підключення і використання веб-камери. Можна створити свій список друзів і запрошувати їх в чат один-на-один або організувати конференцію, так званий груповий чат. Подібно справжній класній кімнаті, студент у віртуальному класі бере участь у синхронному обговоренні, що означає, що викладач і студенти заходять у віртуальне навчальне середовище одночасно.

Вебінари або масові відкриті онлайн курси (МООС). Такі системи відсилають нас до інтернет-класів, створених для великого числа учасників. Зазвичай слухачі МООС переглядають відео-лекції – як правило, нарізані на 10- 15-хвилинні ролики – і беруть участь в онлайн обговоренні на форумі разом з викладачами та іншими слухачами. Деякі МООС вимагають від студентів проходження контрольних завдань та тестів, які передбачають вибір відповіді із запропонованих, а деякі – виконання завдань, які оцінюються кількома людьми, до якої входять і самі слухачі. Деякі МООС використовують обидва варіанти перевірки знань.

«Перевернуте» навчання – це зворотний метод навчання, коли читання лекцій і вивчення предмета відбувається онлайн, а домашнє завдання виконується в реальному класі.

Мобільне навчання – це можливість отримувати навчальні матеріали на персональні пристрої – ПК, смартфони та мобільні телефони. Спеціальні програми для мобільних пристроїв з посиланнями на освітні сайти роблять доступним будь-який навчальний матеріал.

Друга група засобів інформаційно-комунікаційних технологій, які варто застосовувати при викладанні іноземних мов у немовних ВНЗ це є засоби асинхронної комунікації. Засоби асинхронної комунікації – це Інтернет-засоби, що дозволяють обмінюватися інформацією із затримкою в часі (форуми, електронна і аудіо пошта, сайти, блоги). Прикладами таких засобів можуть бути:

1) Хмарні технології навчання. По суті, хмара – це оригінальна вигадка, що дозволяє групі комп'ютерів, об'єднаних в мережу – зазвичай через інтернет, працювати як один. До того ж, хмара – це модель, що дозволяє масштабувати джерела згідно потреб. Чим більше користувачів використовують систему, тим більша кількість джерел буде залучена. Зручними і ефективними засобами використання ІКТ за допомогою хмарних технологій є: веб-додатки; електронні журнали і щоденники; on-line сервіси для навчального процесу, спілкування, тестування; системи дистанційного навчання, бібліотека, медіатека; сховища файлів, спільний доступ та робота; відеоконференції; електронна пошта з доменом навчального закладу; відеохостинг.

2) Блог – ця сторінка сайту, представлена у вигляді журналу-щоденника або календаря, в якому інформація розташовується в хронологічній послідовності. Блог може оновлюватися щоденно/щотижнево/ щомісячно. Правом розміщення інформації і редагування блога володіє його творець, відвідувачі ж блога можуть залишити свої коментарі до статей. У блозі можна також розмістити фотографії, аудіо, відео, посилання на інші сайти, Інтернет статті, і тому подібне. Ерон Кемпбелл виділяє 3 типи блогів, які використовуються у викладанні мовних дисциплін: the tutor blog (підтримується

викладачем), the class blog (підтримується спільними зусиллями викладача і студентів), the learner blog (підтримується студентом індивідуально).

**Висновки.** Аналізуючи вище викладене, можна констатувати, що використання інноваційних методів вивчення англійської мови викладачами вищих навчальних закладів сприяє всебічному розвитку та повноцінному оволодінню студентами усіма компонентами навчальної діяльності, сприяють покращенню як рівня успішності, так і якості навчання студентів, і як наслідок – підвищенню конкурентоздатності вишу. Тому перед викладачами англійської мови стоїть завдання поєднати класичні педагогічні технології з сучасними інноваціями, що забезпечить простоту у спілкуванні та співпраці всіх учасників в процесі вивчення іноземної мови.

#### **Література:**

1. Основні положення доповіді Міністра освіти і науки України Василя Кременя // Освіта. – 3–4 березня 2004. – № 11. – С. 2.
2. . Петровська Ю. В. Проблема автономного навчання іноземної мови у вищих технічних навчальних закладах / Ю. В. Петровська // Міжнародний форум «Мовна освіта: шлях до євроінтеграції»: Тези доповідей / За ред. С. Ю. Ніколаєвої, К. І. Онищенко. – К. : Ленвіт. 2005. – С. 38–39.
3. Черній Г.В. Інформаційно-комунікаційні технології в навчанні іноземних мов [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://intkonf.org/cherniy-gv-informatsiyno-komunikatsiyni-tehnologiyi-v-navchanni-inozemnih-mov/>– Назва з екрану.
4. Чередніченко Г. А. Мультимедійні технології у процесі викладання дисципліни «іноземна мова» у вищих технічних навчальних закладах / Г. А. Чередніченко, Л. Ю. Шапран, Л. І. Куниця // Наукові записки. Серія: Педагогіка. – Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка. – 2011. – № 4. – С. 134–138.
5. iPad as a pedagogical device [Електронний ресурс] // Режим доступу до ресурсу: <http://www.iktogskole.no/wp-content/uploads/2011/02/ipadasapedagogical-device-110222.pdf> Clijsters W., Verjans M. Olyfran.com: pour jouer avec le français // FDLM – Cle international – Paris, 2002. – № 323. – P. 37-38.
6. O’Dowd R. Online intercultural exchange: An introduction for foreign language teachers / R. O’Dowd. – Clevedon : Multilingual Matters Ltd., 2007. – 286 p.